

Yürümek Herşey Değil

Merhaba ben Burak, bu da kedim Tıkır. “Hayvanlar sahiplerine benzer; ama siz ikiniz aynısınız,” diyor annem. Galiba haklı. Siz de fark etmişsinizdir. Kedim de ben de tekerlekler üzerinde duruyoruz. Bu tekerlekler olmasa yürüyemeyiz. Tıkır bir trafik kazası geçirdi ve kazadan sonra arka ayakları sakatlandı. Veteriner Tıkır’ın artık yürüyemeyeceğini söylediğinde aklıma bir fikir geldi. Ben de yürüyemiyordum; ama tekerlekli sandalyem sayesinde hareket edebiliyordum. Tıkır’ın da bir şansı olmalıydı. Fikrimi annemle babama söyledim, hemen kabul ettiler.

Tıkır'ın arka ayaklarının olduğu yere iki küçük tekerlek takıldı. Artık istediği gibi yürüyebiliyor, hatta koşabiliyor bile! Başta biraz zorlandı ama sonra alıştı. Şimdi çok mutlu. Sokaktaki diğer kediler Tıkır'a önce şaşkınlıkla bakıyor, bazıları korkuyor. Ama sonra onun da kendileri gibi bir kedi olduğunu anlıyor ve birlikte oynamaya başlıyorlar.

Benim hikâyem Tıkır'dan biraz farklı. Doğuştan gelen bir hastalığım var ve bu yüzden yürüyemiyorum. Annemle babam bunu öğrendiklerinde çok üzölmüşler. Ama zamanla hepimiz bu haliyle mutlu olmayı öğrendik. Tıpkı kedilerin Tıkır'a bakarken yaşadığı şaşkınlık gibi, bazı çocuklar da benim tekerlekli sandalyeme ilk başta şaşkın gözlerle bakıyordu.

İlk zamanlar onlara, “Ben de sizin gibi yürüyemem ama hareket edebilmem için bu sandalyeye ihtiyacım var. Bazen yardım alıyorum, bazen kendi tekerleklerimi çevirerek ilerliyorum. Korkulacak bir şey yok,” diye bağırmak istiyordum içimden.

Ama zamanla gördüm ki, çocuklar da bu durumu anladıklarında yanıma gelip tekerlekli sandalyemi merakla incelemeye başlıyor. Hatta bazıları “Ben de deneyebilir miyim?” diye soruyor. Bu çok hoşuma gidiyor.

Sandalyem benim en iyi yol arkadaşım. Onsuz dışarı çıkamam, okula gidip oyunlara katılamam. Eskiden dışarı çıkmak istemezdim, çünkü çocukların bakışları beni üzerdi. En çok da oyun oynarken beni aralarına almamaları canımı yakardı. Çünkü oyunlar genellikle koşmayı gerektirirdi, ben ise yürüyemiyordum bile.

Bir gün cesaretimi topladım. Yanlarına gidip “Ben de oynamak istiyorum,” dedim. Çok  aşırdılar. Ma  yapıyorlardı. Bana topun peşinden nasıl ko acağını sordular.

“Koşmak zorunda değilim ki...” dedim. Tekerlekli sandalyemle hızlı ilerleyebiliyordum. Hakem olabilirdim.

Bir kez olsun denemek istiyordum. Kabul ettiler. Düdüğü çaldım, maç başladı.

İlk dakikalarda biraz garip geldi ama sonra her şey normale döndü. Çocuklar benim sandalyede olduğumu unuttu. Maç sonunda beni tebrik ettiler ve her maçta hakemlik yapmamı istediler.

Büyük bir sevinçle kabul ettim. Tıkır da beni hiç yalnız bırakmadı, her maçta yanımdaydı.

O gün karar verdim. Yryememem, oyunlara katılmama engel değil. Önceleri ocuklar beni dışlıyor diye çok üzülürdüm ama şimdi kendimi daha iyi hissediyorum. Kendimi gösteriyorum. Birlikte futbol oynadığım arkadaşlarımla küçük bir müzik grubu bile kurduk. Ben gitar alıyorum.

Ailelere Notlar

Farklılıklarla Karşılaşmak Doğaldır Çocuklar, farklı bireylerle karşılaştıklarında şaşırabilir. Bu durum, gelişimin doğal bir parçasıdır. Önemli olan, bu karşılaşmalar sırasında onlara nasıl eşlik ettiğimizdir. Hikâyelerde olduğu gibi, bir arkadaşlık çoğu zaman kalıpları yıkar. Etiketleyen Değil, Açıklayan Bir Dil Kullanın “Farklı gelişen”, “özel gereksinimli” gibi ifadeleri açıklarken, çocuğunuza dışlayıcı olmayan ama sade bir anlatım sunun.

👉 Örnek: “O da senin gibi bir çocuk ama bazı şeyleri daha farklı öğreniyor.”

Davranışla Yol Gösterin Sokakta ya da okulda farklılık gösteren bireylerle karşılaştığınızda empatik davranarak çocuğunuza örnek olun. Siz selam verirsiniz, o da verir.

Sorularına Cevap Verin, Merakını Bastırmayın “Anne, o neden böyle?” gibi soruları geçiştirmek yerine, anlayabileceği açıklamalarla yanıtlayın. Bu, empati gelişimini destekler.

Paylaşımın Anlamını Genişletin Bir oyuncağı paylaşmak kadar bir duyguyu paylaşmak da öğreticidir. Çocuğunuzu sadece eşyayı değil, ilgisini, zamanını paylaşmaya teşvik edin.

Öğretmenlere Notlar

“Farklılık Doğaldır” Bilincini Yerleştirin Öğrencilerin öğrenme biçimlerinin ve sosyal becerilerinin farklı olabileceğini kabul ettiren kapsayıcı bir dil geliştirin.

👉 Örnek: “Herkes her şeyi aynı hızda öğrenmez ama herkes öğrenir.”

Merakı Karşılayın, Bilgilendirin Bir öğrenci başka bir arkadaşını merak ettiğinde, utanmadan ve empatiyle açıklama yapın.

👉 “Onun bazı şeyleri yapma şekli farklı ama birlikte çok güzel oyunlar oynayabilirsiniz.”

Sınıfta Herkesin Yeri Olduğunu Gösterin Engelli bireylere yönelik alay ve dışlamaya karşı sıfır tolerans gösterin. Açık kurallar belirleyin: “Bu sınıfta herkes saygıyı hak eder. Kimseyi dışlamayız.”

Aktif Katılımı Teşvik Edin Farklı gelişen öğrencileri yalnızca izleyen değil, görev alan kişiler hâline getirin. Onlara anlamlı roller verin.

👉 Örnek: Pano sorumlusu, yardım gönüllüsü.

Empatiyi Uygulamalı Olarak Öğretin

* Gözleri bağlı yürüme çalışmaları

* Sessiz iletişim egzersizleri

* Hikâyelere farklı son bulma etkinlikleri Bu tür etkinlikler soyut empati kavramını davranışa dönüştürür.

Tüm Velilerle İletişim Kurun Yalnızca engelli öğrencilerin ailesiyle değil, tüm velilerle aktif iletişim hâlinde olun. Önyargılar evde başlar, sınıfta dönüşür.

Dilin Gücü – Küçük Sözler, Büyük Etkiler

✗ Kaçınılması Gereken Kalıplar: • “Onlar farklı zaten.” • “Bizden değil.” • “Normal/özel çocuk” ayrımı • “Uslu ol, yoksa özürlü olursun.” Bu sözler, çocukların zihninde dışlayıcı ayrımlar oluşturur.

✅ Yerine Kullanılabilecek İfadeler: • “Herkes bazı şeyleri farklı yapabilir.” • “O da senin gibi oyun oynamayı seviyor.” • “Aynı olmak gerekmez, birlikte olmak güzeldir.”

🔒 Unutmayın: Empati, doğuştan gelen değil, öğrenilen bir değerdir. Farklılıklara saygı, çocuğunuza verebileceğiniz en güçlü yaşam rehberidir.

Ailelere – Kalbe Yolculuk

Bazı hikâyeler sadece okunmaz, hissedilir. Elinizde tuttuğunuz öykü de böyle bir dokunuş taşıyor.

Bir gün çocuğunuz, farklı gelişen biriyle karşılaştığında size sorabilir: “Anne, o neden konuşmuyor?” “Baba, o niye yürümüyor?” İşte o an, gerçek eğitimin başladığı andır.

👉 “Bazı çocuklar bazı şeyleri zor öğrenir ama sevgileri kocamandır,” diyebilirsiniz örneğin.

Korku öğretilirse büyür; empati öğretilirse değiştirir. Merak eden çocuğunuzu susturmayın, yönlendirin.

Sakıncalı bazı sözler çok derin yaralar bırakabilir.

👉 “Uslu dur, yoksa özürlü olursun” gibi sözler hem çocuğunuzu hem başkalarını kırar. Diliniz anlayışın dili olsun.

Ve bir gün çocuğunuz dışlanan bir arkadaşını evinize getirdiğinde, onun gözlerinin içine bakarak şöyle diyebilmelisiniz: “İyi ki varsın. Sen çok şey öğrettin bize.”

Öğretmenlere – Kalpten Öğretenler İçin

Bazı dersler sınavla ölçülmez; sevgiyle hatırlanır.

Bir çocuk diğerine bakarken tereddüt ettiğinde siz devreye girin:

👉 “Bu tekerlekli sandalye onun kanadı gibi. Ona uçmayı sağlar.” Sınıfa farklı gelişen bir birey geldiğinde, müfredattan önce birlikte yaşamayı öğretin. Bilgiden önce bağ kurmayı, kalıptan önce değer vermeyi anlatın.

Akran zorbalığını ‘çocukça’ deyip geçmeyin. “Onlar başka” gibi cümleler, bir kalbi derinden yaralayabilir. Siz iyileştiren olun.

👉 Deyin ki: “Bu sınıfta herkesin bir yeri var. Biz birlikte güçlüyüz.”

Empatiyi oyunla öğretin, sessiz öğrencilere söz verin, kahramanlıkları birlikte keşfedin.

Son Söz

Her çocuk, bir kelimeyle büyür. Bir bakışla cesaretlenir. Bir davranışla güçlenir... ya da içine kapanır.

ÖZÜRLÜLER VAKFI ÇOCUK YAYINLARI

Yürümek Herşey Değil

Yazar: Elif Uzel

İllüstrasyon: Erinç Kaan

Grafik tasarım ve hazırlık: Viraj İletişim

Yayına hazırlayan: Esra Berberoğlu

Yayına hazırlamada katkı sağlayanlar: Nur İçözü

Özürlüler Vakfı hakkında

Özürlüler Vakfı, 1998 yılında İstanbul'da kurulan ve kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Bedensel, görme, işitme, zihinsel özürlü ve süregen hastalığı olan bireyleri toplum nezdinde temsil etmeyi, sorunlarını sürekli gündeme getirerek çözümü için kamuoyu oluşturmayı ilke edinmiştir. Özürlü hakları ve ayrımcılıkla mücadele alanında çalışmalar yürütmektedir.

